

rens første Hustru, eller i alt Fald af, at hun havde levet i 10 Aar i Ægtefæll med den afdøde Fæster. Saadanne Begrændsninger findes slet ikke i § 7, og derved aabner man let Udveie for Misbrug, som maasse kunne være ligesaa store som de Misbrug, man har havt til Hensigt at afhjælpe ved den Paragraf, man her foreslaar. Bestemmelsen om, at en Enke skal vedblive at have Fæsteretten, om ogsaa hun indlader sig i Ægtefæll, er fra forskjelligte Sider bleven forsvaret ved Henvisning til den uheldige Indflydelse paa Moraliteten, som den nugældende Lovregel let kan have. Jeg erkjender, at denne Henvisning ikke er ganske uberettiget, men jeg tillader mig at formene, at man vilde kunne gjøre noget ganske Egenende gjældende netop imod den Bestemmelse, som her foreslaas. Det er ganske vist ikke moralsk eller ønskeligt, at en Enke skal fristes til at lade være at indgaa Ægtefæll med den, hun ellers ønsker at forblinde sig med, af Frygt for at fortabe Fæsteretten, men det er ligesaa lidt moralsk eller ønskeligt, tror jeg, at ordne det saaledes, at der bliver en Fristelse for gamle Fæstere til at gifte sig saa at sige paa Dødsleiet med et Frientimmer, der kun venter paa Fæsterens Død for at indlade sig i Ægtefæll med den, hun i Virkeligheden har kjær, og noget Saadant kan efter min Formening let fremkaldes ved det, der her foreslaas. Dette er dog — ganske bortset fra Paragrafens Brud paa bestaaende Rettsforhold — ikke efter min Betragtning den væsentligste af de Indvendinger, der kunne fremsættes mod § 7, som den her foreligger; men det forekommer mig, at man maatte være meget lidet forudseende, naar man ikke uvillkaarlig nærede en Frygt for, at, naar man først havde faaet det slaaet fast i Lovgivningen, at nu var Fæsteretten saaledes at forstaa, at den tilkom først Fæsteren, derefter hans Enke og fremdeles den paany gifte Enke — eller hendes Mand rettere sagt som den, der træder op som hendes Børge —, saa vilde det næste Skridt let blive, at man fordrøede, at naar saa den tidligere Enke skulde dø forinden hendes anden Mand, saa skulde denne anden Mand ikke jages ud af Fæstestedet paa hans gamle Dage, men have Lov til at sidde der, saalænge han

levede. De samme Grunde, der fremtræde saa stærkt i Billighedens Navn og tale for, at ikke en Enke jages ud af det Sted, hvor hun har siddet med sin Familie i mange Aar, ville, naar § 7 vedtages, i sin Tid blive gjorte gjældende til Fordel for Enkens Mand; og det kan føres endnu videre, saa at man ogsaa ad den Vej kan naa til, hvad den ærede Minister ved 2den Behandling kaldte Fæstefideikommissær. Denne § 7 anser jeg altsaa for at være af den Besskaffenhed, at den alene vilde gjøre mig det umuligt at stemme for Lovforslaget. — Mod § 8, som forbyder Bortforpagtning eller Bortfæstning af Fæstesteder ved Auktion, har jeg forsaavidt mindre at indvende, som jeg tror, at denne Bestemmelse ikke har overmaade stor praktisk Betydning; men i og for sig kan jeg ikke billige den, fordi den efter min Formening, som jeg tillod mig at hentyde til før, i Virkeligheden er en Forandring i eller en Forrykkelse af det nuværende Fæstevæsens Karakter. Det er et Indgreb i den Ret, som Godseieren ifølge Lovgivningen nu har til at disponere over sit Fæstegods, men jeg skal benytte Leiligheden til at sige det ligefrem, forsaavidt det ikke maatte være blevet forstaaet af mine tidligere Udtalelser, at det forekommer mig, at Sagen stiller sig aldeles forskjelligt, hvis der var Tale om en gennemgribende Lov, der i det Hele ordnede dette Forhold; da vilde man kunne finde sig i Meget, og da kunde jeg maasse ogsaa gaa med til Afskilligt, som ikke i og for sig saa ganske lader sig forene med en streng juridisk Opfattelse af Forholdet; men saalænge her er Tale om at lappe lidt paa Fæsteforholdet hist og her, anser jeg det for urigtigt at give en saadan Bestemmelse som den, der indeholdes i § 8. Jeg for mit Bedkommende vil ikke være med til, som det er blevet kaldt fra forskjelligte Sider, ligesom at sætte Tommestruer paa Godseierne, for herigjennem at nøde dem til at sælge deres Fæstegods, medens man ikke drifter sig til at fremkomme med en almindelig Tvangslow i den Retning. — Mod § 9 skal jeg ikke udtale mig videre; det er ikke nødvendigt, efter hvad jeg allerede har sagt. Man vil forstaa, at jeg ikke paa nogen Maade kan anse denne Para-